

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

https://doi.org/10.31516/2410-5325.090.06*

УДК 784.4.071.2.091(=161.2)(045)

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ АВТЕНТИЧНОГО ВИКОНАВЦЯ В ПРАКТИЦІ ЗАСВОЄННЯ НАРОДНОПІСЕННОЇ ТРАДИЦІЇ

В. М. Осадча

Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна
vira.osadcha@gmail.com

V. Osadcha

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-8045-4007>

В. М. Осадча. Творчий портрет автентичного виконавця в практиці засвоєння народнописенної традиції

Виявлено складові наукового підґрунтя засвоєння народнописенної традиції в процесі підготовки фахівця народного співу у закладах вищої освіти Києва, Рівного та Харкова у зв'язку з етнокультурним контекстом функціонування сольного виконавства. Визначено складові творчого портрета автентичного виконавця та форми його застосування в навчальному процесі й наукових публікаціях.

Ключові слова: музичне мистецтво, вокальне мистецтво, народнописенне виконавство, творча діяльність, народний спів, творчий портрет, індивідуальний вокальний стиль.

V. Osadcha. Creative portrait of an authentic performer in the practice of assimilation of folk song tradition

The purpose of the article is to summarize the theoretical provisions of modern folklore researchers and the experience of folk singing teachers in the development of a creative portrait of an authentic performer, to identify their role in the practice of assimilating the folk song tradition.

The methodology of the theoretical analysis is based on the theoretical provisions of the system-functional approach to the problem of personality in folklore. The classification method is used to determine the paradigmatic nature of the distribution of styles of folk song performance and to distinguish the forms of its functioning.

Theoretical basis of performance and ethnophonic analysis is formed on the provisions of scientific research by A. Ivanytskyi, Y. Karchova, V. Osypenko, V. Osadcha, I. Synelnykov.

The results. The generalization of the creative features of the bearer of the tradition of song folklore is formalized

by researchers and teachers of folk singing in the form of a creative portrait of an authentic performer.

The tradition of generalizing the performing style of outstanding carriers of authentic singing is continued in the practice of professional assimilation of folk song performance at the departments of musical folklore, folk singing of higher educational institutions of culture and art of Kyiv, Rivne, Kharkiv. In particular, the experience of compiling creative portraits of folk performers is based on the course and master's works of students of the Department of Ukrainian Folk Singing (now — Pop and Folk Singing) of Kharkiv State Academy of Culture (supervisors H. Breslavets, V. Osypenko). The characteristics of Polissia folklore performance are devoted to the articles of the teachers of the Department of Musical Folklore of the Institute of Arts of Rivne State University L. Gapon, N. Boyarska, R. Tsapun, N. Nyzhnyk, B. Yaremko, V. Yarmola. The components of the creative portrait of the performer are defined: biography, characteristics of the environment, attitude of the singer (musician), personal characteristics, repertoire, features of the performing style, promotion of the song heritage.

Research format of diploma introduced by Y. Rybak relies on the structure of scientific collections of folklore with subsequent publication, which contains transcriptions, scientific apparatus: description of ethnography, genres, analytical tables, disc with audio recordings.

The scientific novelty. For the first time, the article summarizes the achievements of researchers and teachers of cultural art universities of Kyiv, Rivne, Kharkiv in the development of a theoretical and methodological approach to the assimilation and representation of folk song heritage, in particular in the form of a creative portrait of a folk performer.

The practical significance of the article lies in the scientific substantiation and methodological presenta-

* This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

tion of the positions of ethnophonic and performance analysis, formalized for further use in the educational and creative process of assimilation of educational programs such as “Folk Singing” and “Musical Folklore”.

Keywords: *musical art, vocal art, folk song performance, creative activity, folk singing, creative portrait, individual vocal style.*

Актуальність запропонованої теми загострюється нині, зважаючи на те, що потреба в мистецькому озвученні народнопісенного спадку як факту етнічної самоідентифікації особистості вагомо зростає, особливо в умовах воєнного часу. Узагальнення творчих якостей виконавця пісенного фольклору формалізовано дослідниками і викладачами народного співу та музичного фольклору у формі Творчого портрету виконавця.

Постановка проблеми У процесі професійного виховання співаків народного напрямку в Україні особливого значення набуває досвід кафедр музично-фольклорного профілю ЗВО Києва, Рівного, Харкова в період 90-х рр. XX — 10-х рр. XXI ст. На питому наукову основу були покладені складові фахової підготовки співака-презентатора локальної традиції у зв'язку із культурним контекстом функціонування українського автентичного співу: творче осягнення музичної образності пісенного фольклору, виконавського стилю народних співаків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема особистості в фольклорі розроблена в контексті як колективного творчого процесу, так і персоналізації виконавської інтерпретації, визначення її якісних характеристик. В окремих дослідженнях розглядаються форми вирізнення голосів при співі, варіативність під час відтворення фольклорного тексту, складові виконавського й етнофонічного аналізу, розроблені в практиці засвоєння освітньо-професійних програм «музичний фольклор», «народний спів» викладачами Києва, Рівного, Харкова. Параметри розгляду виконавського стилю народних музикантів-інструменталістів відображені у творчих портретах рівненських та львівських етноорганологів — викладачів РДГУ й Львівської НМА ім. М. В. Лисенка.

Питанням визначення та взаємодії колективного (гуртового) й індивідуального в народно-пісенному виконавстві присвячені дослідження

викладачів кафедри естрадного й народного співу Харківської державної академії культури (ХДАК). В. Осипенко та О. Шишкіна характеризують компоненти локального стилю народних виконавців с. Співаківка (до 2016 — Червоний Шахтар — прим. ред.) Оскільської сільської громади Ізюмського району Харківської області як тісно пов'язані із мовним діалектом. «Для традиційної культури гуртового співу <...> характерною є народна манера з доволі об'ємним “оксамитовим” звучанням грудного регістру. Місцевий діалект відрізняється єдиною близькою розмовною позицією та узагальненою формою голосних, що надає співу особливої “летючості”» (Осипенко, Шишкіна, 2015, с. 41). На думку дослідниць, «ця властивість сформована традицією “озвучення” простору заради його гармонізації» (там само). Характеристику укоріненості й унікальній концепції життя та творчості Олексія Зайця, сучасного виконавця-носія традиції Київського Полісся В. Осипенко розглядає як висвітлення проблеми сучасного функціонування народнопісенної традиції в Україні (Осипенко, 2020). Творчі портрети сучасних репрезентаторів кобзарського виконавства В. Силенка, Ю. Фединського питомо висвітлюють викладачі КНУКиМ І. Синельников (Синельников, 2023), В. Синельникова (Синельникова, 2023). Загальна класифікація регіональних особливостей народнопісенного виконавства здійснена працях О. Бенч, С. Грици, А. Іваницького, Р. Цапун. Означення простору дії співочого стилю поняттям народнопісенної виконавської парадигми доведено в дисертаційному дослідженні Ю. Карчової «Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини XX — початку XXI століть» (Карчова, 2016) та розвинено в наукових статтях (Карчова, 2018).

Мета статті — узагальнити і проаналізувати досвід сучасних дослідників фольклору та викладачів народного співу з розробки творчого портрета автентичного виконавця, виявити його роль у практиці засвоєння народнопісенної традиції.

Виклад останніх результатів дослідження. У процесі сучасного виховання співаків народного напрямку в Україні особливого значення

набуває виконавське осягнення музичної образності пісенного фольклору, а також вивчення часопросторової організації пісенних текстів, особливостей виконавського стилю народних співаків. Цьому сприяє засвоєння форм і методів етнофонічного аналізу, що базується на відчутті живого звучання, контактному передаванні етнічно своєрідної пісенної інформації та результатах фольклористичної транскрипції аудіо-, відеозаписів пісенного фольклору.

Особливістю засвоєння освітньої програми «народний спів» є те, що народнопісенний матеріал для наукового опрацювання й мистецького втілення формується також протягом навчально-творчого процесу. Він узагальнений в архівах аудіо-, відеозаписів кафедр, лабораторіях та кабінетах фольклору, відображає результати власних досліджень викладачів, фольклорної практики студентів. Документування й транскрибування записів входить до обсягу профільних курсів на новостворених на початку 90-х рр. ХХ ст. кафедрах музичного фольклору, українського народного співу закладів вищої освіти культури та мистецтв України.

Науково-педагогічними працівниками і педагогами фахових коледжів, університетів та академій культури і мистецтв Києва, Рівного, Харкова розроблено й запропоновано в навчально-методичних виданнях структуру творчих портретів автентичних виконавців. У наукових статтях та матеріалах конференцій викладачів кафедри українського народного співу (з 2017 р. — кафедри естрадного та народного співу) ХДАК, а також у матеріалах курсових та магістерських робіт студентів відображені особливості виконавського стилю автентичних співаків — носіїв традиції Харківщини. Серед них тріо сестер у складі Ольги Кузьмовни Двойченко, Меланії Кузьмовни Тимченко та Євдокії Кузьмовни Новомлинської (у дівочстві Білокіз, с. Одноробівка, Золочівської громади Богодухівського району Харківської області, с. Басове Золочівської громади Богодухівського району Харківської області), Поліна Андріївна Криничанська (с. Плоске Великобурлуцької громади, Куп'янського району Харківської області), Надія Антонівна Прокопова (с. Гетьманівка Шевченківської селищної громади Куп'янського району Харківської області) (Осадча, 2014).

Сольну традицію співу Полтавщини представляють Марія Яківна Момот (с. Гаївка Оболонської громади, Кременчуцького району Полтавської області), Надія Микитівна Роздобара, Ніна Петрівна Рева, Галина Якимівна Попко (с. Крячківка Пирятинської громади Лубенського району Полтавської області) (там само). Серед фольклорних виконавців Наддніпрянщини в студентських роботах розглянуті творчі постаті учасників фольклорних колективів «Пролісок» с. Кочережки Павлоградського р-ну, «Інгульчанка» с. Інгулець Криворізького району (з 2002 — частина м. Кривий Ріг — *прим. ред.*), «Вечорниці» с. Підгороднє Дніпровського району Дніпропетровської області.

Тематика курсових робіт охоплює вивчення жанрової системи народнопісенної традиції, структурних та виконавських особливостей фольклору Слобожанщини й Полтавщини, особливостей гуртового і сольного виконання, персоналій співаків-носіїв традиції, структура містить розділ прагматичного, зокрема виконавського аналізу транскрибованих пісень. Слід підкреслити, що керівниками опрацьованих робіт є видатні науковці та практики: А. Гуріна (45 робіт) В. Осадча (72 роботи). Відомий композитор і вчений-фольклорист, засновник кафедри українського народного співу Ілля Польський був науковим керівником курсової роботи О. Киречко «Експедиційна діяльність кафедри українського народного співу та музичного фольклору в 1992–1993 рр.» (2000), Ірина Польська — магістерської роботи А. Біленко «І. С. Польський — учений, музикант, викладач» (2007), окремі роботи здійснені під керівництвом О. Шишкіної, І. Щербіни. Серед курсових робіт з нотації та аналізу народних пісень, історії української вокальної школи, що висвітлюють проблеми фольклорного виконавства: «Виконавський стиль тріо сестер Білокіз як зразок ліричної традиції переселенців на Харківщину» (О. Яценко, 2001), «Музичні особливості, виконавський стиль ліричних пісень села Одноробівка Золочівського району Харківської області» (О. Семенова, 1999), «Особливості автентичного фольклористичного і мистецького виконання українського фольклорного солоспіву» (П. Путіло, 2006), «Психофізіологічна аура фольклорного виконавства» (Н. Онищенко,

магістерська робота, 2008), керівник — В. Осадча; «Виконавський стиль традиційної пісенності Полісся» (М. Ткаченко, 2004), «Специфіка виконавського спілкування в українській народно-пісенній традиції» (А. Петракова, магістерська робота, 2008), керівник — А. Гуріна.

На тлі вивчення сольної та гуртової традиції виконання викладачами кафедри українського народного співу та музичного фольклору ХДАК було розроблено концепцію **«інтонаційно активного втілення традиційного співочого стилю»**, яка полягає в мистецькому узагальненні та індивідуалізації досягнень української співацької культури усної традиції» (Осадча, Осипенко, 2013, с. 88), що є умовою плідного мистецького відтворення, зокрема в перспективних концертно-виконавських формах. Серед складових виконавського стилю — особливості звуковисотного інтонування, вплив на формування звуку нюансів мовного діалекту, індивідуальне застосування виконавських прийомів.

В. Осипенко та О. Шишкіна конкретизують засади гуртового виконання пісень носіями традиції згаданого села Співаківка на виокремленні питомих ознак «колективного» творчого портрета: «Загалом виконанню притаманні розспівність, що поєднана з емоційним напруженням та експресією виголошення тексту. Це проявляється, перш за все, на рівні ритмічної організації та характеру виспівування, коли речитативність дрібних тривалостей чергується з потужним співом довгих ферматних звуків в кінці мотивів, яким передують колоритне “густе” гліссандо» (Осипенко, Шишкіна, 2015, с. 39–40). Розглянуті в статті В. Осипенко та О. Шишкіної пісні «А вже років двісті», «Чорноморець, матінко» є зразками слобожанського «протяжного» стилю розспіву. На аналізі виконання дослідниці вирізняють такі особливості, як «потужний “горяк” щільного слобожанського грудного звучання; діафрагмальні “удари” дихання звуків розспіву із додаванням складу “го” (“вивів мене бо(го)сую й на(га) моро(го)зець...”»), що акцентують ці звуки, надають відчуття пружної ритмічної пульсації, активна редукція голосних, що створює сприятливі умови для рівного звучання вокальної лінії» (Осипенко, Шишкіна, 2015, с. 40). При подальшому аналізі дослідниці характеризують особливості мовного діалекту, специфіку вимови

голосних, їх редукції. Ці виконавські якості використовуються в практиці засвоєння пісенного репертуару с. Співаківка фольклористичним ансамблем «Слобожаночка» Харківського фахового вищого коледжу мистецтв, керівником якого є співавтор статті, заслужена артистка України О. Шишкіна.

Відмінність гуртового та одиночного співу, його нерозривний зв'язок із особливостями творчих портретів автентичних виконавців підкреслює А. Іваницький у праці «Польові зошити. Фольклористичні розвідки...» (2014). Ці положення розвинені в розділах («зводах») книги «Про особливості співу старих жінок», «Про старотрадиційне фольклорне виконавство» (Іваницький, 2014). Влучні, вразливі характеристики лідерів співочих гуртів, талановитих сольних виконавців учений здійснює на прикладах творчих портретів носіїв традиції Київського Полісся з с. Товстий Ліс Чорнобильського р-ну (експедиція 1983 р.; село нині не існує — прим. ред.) Василя Глози 1906 р. н., Агафії Чередниченко 1920 р. н. (там само, сс. 56–60). Співочу традицію Північної Бессарабії в «Польових зошитах...» представляє Фросина Легкун 1919 р.н. з с. Василівка Сокирянської громади Дністровського району Чернівецької області. Зокрема, вчений підкреслює відмінність стилістики гуртового співу й «сольної техніки одиночних пісень»: у Ф. Легкун «одиночний спів у сольних піснях спирається на мелізматику («дрібну техніку»). У гуртових піснях вона «співала баса, дрібної техніки не вживала» (там само, с. 63).

Поєднання наукової та творчої роботи характеризує діяльність викладачів кафедри музичного фольклору (з 2024 р. — кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти Інституту мистецтв Рівненського гуманітарного університету (РДГУ)). Кандидатом мистецтвознавства Ю. Рибакіном розроблена і обґрунтована методика складання і подання дипломних робіт за структурою наукових збірок фольклору. Матеріал для такої збірки студенти накопичують і документують самостійно, їх публікація в роботі доповнена відповідним науковим апаратом: теоретичною частиною з описом традиції або персоналії виконавця, аналітичних таблиць з даними про мелотипологічні ознаки пісень,

їх ладофактурні особливості. Напрям дослідження дипломних робіт — характеристика індивідуального виконавського стилю видатних співачок Рівненського Полісся залучає також параметри творчого портрета виконавця. Яна Куришко висвітлила в дипломній роботі традицію рідного с. Карасин Клесівської громади Сарненського району у збірці «Пісні від Ганни Куришко» (Куришко, 2006), Світлана Юзюк та старший викладач кафедри Олена Юзюк склали збірку «Пісні з голосу Степаниди Бровченко» (Юзюк, Юзюк, 2010), до 80-річчя їх матері та бабусі Степаниди Яківни Бровченко 1930 р. н. У науковому апараті публікацій, крім опису етнографії, характеристики жанрів, які побутують у цій місцевості, аналітичних таблиць окремий розділ присвячений творчому портрету народних виконавиць, що зберегли і передали пісенний спадок. Структура цього розділу: біографія, оточення, відношення до співака (музиканта), особистісна характеристика, репертуар, особливості виконавського стилю, різновиди пропагування пісенної спадщини (виступ у концертах, передання традицій в родинному колі). Якщо Ганна Куришко представляє пісенну традицію Рівненщини, то Степанида Бровченко зберегла для родини пісні з рідного с. Хижня Жашківської міської громади Уманського району Черкаської області. У Шевченковому краї співачка прожила більшість років, з 2004 р. переїхала в Рівне до дітей. Особливості її вокального стилю притаманні для Черкащини: голос наповненого тембру, може співати як у середньому, так і у верхньому регістрах. Насиченість мелодійної лінії варіантами розспіву, використання прийомів варіювання, орнаментики (глісандо), свідчить про імпровізаційний дар виконавиці, співацький досвід і знання місцевої традиції (Юзюк, Юзюк, 2010, с. 16). Від С. Я. Бровченко записано більше 70 обрядових та ліричних пісень, варіантів сталих баладних сюжетів. Збірка «Співає Ганна Куришко» містить 52 пісні, що записані у 2000–2005 рр. Представниця родинної традиції співу Ганна Яківна Куришко (1928 р. н.) передала пісні такими, як їх співали у віддаленому лісовому с. Карасин. Її онука, дослідниця Яна Куришко характеризує архаїчну манеру співу як експресивну, багату на мелодичні та ритмічні

варіанти. Своєрідний музичний стрій пісень суттєво відмінний від рівномірно-темперованого, більшість поданих у збірці пісень календарно-обрядові та весільні. Характеристику питомо доповнює творчий портрет виконавиці. Збірка містить аудіодиск пісень у виконанні Г. Куришко та її односельців, які відтворюють багатоголосну фактуру місцевих зразків фольклору. У науковому апараті збірки додатки із описом фрагмента сарненського весільного обряду, таблицями віршових структур і ритмічних форм пісень. Згідно з традицією львівської школи етномузикології, поетичні тексти і наспіви подані в окремих розділах збірника (Куришко, 2006).

Характеристиці поліського фольклорного виконавства присвячені статті викладачів кафедри музичного фольклору Л. Гапон, Н. Боярської, Р. Цапун. У матеріалах Всеукраїнської науково-практичної конференції до 30-річчя кафедри музичного фольклору та 200-річчя з дня народження Оскара Кольберга (м. Рівне, 31.10 — 1.11 2014 р.) окремий розділ публікацій присвячено персоналіям фольклорних виконавців. Так, серед них знаходимо статті про скрипалів: Б. Яремко присвятив статтю Петру Грималюку, Я. Павлів — Кирилу Линдюку, В. Ярмола — Григорію Філософу, О. Олексюк — Степану Сливці. Дві статті висвітлюють творчі портрети народних співачок: стаття доцента кафедри, керівниці студентського фольклорного ансамблю Р. Цапун «Життєвий і творчий шлях Агаф'ї Сивобородько» (Цапун, 2014) та есе Н. Нижник «Деякі штрихи до творчого портрету поліської співачки Надії Яницької» (Нижник, 2014). Агафія Яківна Сивобородько, бабуся Раїси Володимирівни Цапун, була талановитою виконавицею народних пісень, сотні з яких передала студентам кафедри музичного фольклору. 225 пісень з її багатого спадку лягли в основу книги Р. Цапун «Сербинське весілля» (там само).

А. Сивобородько «Співала повільно, голосно і виразно. Всі звуки бралися народним різкуватим голосом із притаманним їй грудним забарвленням. При виконанні жартівливих пісень надавала перевагу декламаційним інтонаціям» (Цапун, 2014, с. 213). Окрема пісенна збірка присвячена репертуару й аналізу виконавського стилю відомої поліської співачки Уляни Кот

(1936 р.н.) з с. Крупове (Дубровицька міська громада Сарненського району Рівненської області).

Актуальний напрям розвитку означеної проблематики представляють сучасні дослідження творчості представників сольного репродуктивного виконавства, які спрямували мистецьку діяльність на науково-творчу реконструкцію одиночного, гуртового співу та традиційного кобзарства. У статтях доцента КНУККиМ В. Синельникової про кобзарську життєву позицію Ю. Фединського, організації й проведення двотижневих літніх зборів з наслідування традиції кобзарства; багаторічного керівника ансамблю «Кралиця», доцента І. Синельникова «Спогади про сучасного кобзаря Тараса Силенка» (Синельников, 2023) актуалізується суспільна відкритість їх творчої діяльності, слідування духу і стилю виконання кращих представників українського епічного співотства.

У дослідженнях В. Осипенко про творчий пошук власного шляху носієм співочої традиції Полісся Олексієм Зайцем (Осипенко, 2020), Ю. Карчової про фольклорні проекти сучасних професійних музикантів (Карчова, 2016; 2018) такі відмінні прояви можна розглядати як невіддільну позитивну ознаку процесу розвитку сольного фольклорного виконавства.

Висновки. Узагальнення творчих особливостей виконавця пісенного фольклору формалізовано дослідниками і викладачами народного співу у формі творчого портрета виконавця. Традицію узагальнення творчої характеристики видатних носіїв автентичного співу у статтях та збірках М. Лисенка, К. Квітки, Г. Танцюри, В. Дубравіна продовжено в працях А. Іваницького. Методологічні засади і особливості викладу творчих портретів використані в практиці професійного засвоєння народнопісенного виконавства на кафедрах музичного фольклору, українського народного співу ЗВО мистецької освіти Києва, Рівного, Харкова. Зокрема, на досвіді складання творчих портретів народних виконавців ґрунтуються курсові та магістерські роботи ХДАК (керівники: Г. Бреславець, А. Гуріна, В. Осадча, В. Осипенко).

Характеристичі поліського фольклорного виконавства присвячені статті викладачів кафедри музичного фольклору РДГУ Л. Гапон, Р. Цапун,

Н. Нижник, Б. Яремка, В. Ярмоли. Серед них — творчі портрети видатних виконавців Уляни Кот, Ганни Куришко, Агафії Сивобородько, Степаниди Бровченко. Окремий розділ дипломних робіт студентів, виконаних за структурою наукових збірок фольклору, містить творчий портрет автентичного виконавця та ілюстрований диском з аудіозаписами видатних носіїв співацької традиції Рівненського Полісся (керівники — Ю. Рибак, О. Юзюк, Р. Цапун). Складові творчого портрета: біографія, оточення, відношення до співака (музиканта), особистісна характеристика, репертуар, особливості виконавського стилю, пропагування пісенної спадщини.

Сучасну практику особистісного наслідування традицій виконання представниками виконавського фольклоризму: автентичним співаком Олексієм Зайцем, репрезентаторами кобзарської традиції Юрієм Фединським, Тарасом Силенком висвітлено шляхом індивідуалізованої творчої характеристики в дослідженнях В. Осипенко, В. Синельникової, І. Синельникова.

Слід відзначити важливість написання студентських праць, наукових досліджень на тему висвітлення творчих портретів автентичних виконавців, оскільки старше покоління носіїв відходить у небуття і залишаються архіви (музичні, фото, спогади, описи), які надають можливість осмислити багатство української пісенної традиції в її регіональному різноманітті.

Перспективи подальших досліджень Складання творчого портрета виконавця дозволяє майбутнім репрезентаторам пісенного фольклору формувати власний виконавський образ на узагальненні живого звучання фольклорної пісні. Перспективою питомого розвитку традицій можна вважати те, що вони представляють професійну музичну діяльність, становлять творчі версії, розроблені на основі науково-методичних принципів, закладених під час навчання в складі студентських фольклористичних колективів, шляхом осягнення практики кобзарювання братчиками кобзарського цеху. Перспективою майбутніх досліджень є складання енциклопедії автентичних виконавців України за прикладом існуючих словників українських академічних співаків та музичних енциклопедій про композиторів.

Список посилань

- Іваницький, А. (2014). *Польові зошити. Фольклористичні розвідки. Рецензії*. Нова Книга.
- Карчова, Ю. (2016). *Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини ХХ — початку ХХІ століть* [Автореферат дисертації кандидата, Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського]. Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського
- Карчова, Ю. (2018). Сучасні тенденції інтерпретування української народнопісенної виконавської парадигми. *Культура України*, (61), 138–148. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.061.014>
- Куришко, Я. (Упоряд.) (2006). *Куришко Яна. Пісні від Ганни Куришко: фольклорний збірник*. Ю. П. Рибак (Заг. ред.).
- Нижник, Н. (2014). Кілька штрихів до творчого портрету поліської співачки Надії Яницької. В Р. І. Дзвінка, Ю. П. Рибак (Упоряд.), *Народна музика Волині та Полісся: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції до 35-річчя кафедри музичного фольклору та 200-річчя з дня народження Оскара Кольберга (Рівне, 31 жовтня — 1 листопада 2014р.)* (с. 215–217). Рівне.
- Осадча, В. (2014). Народні виконавці — носії фольклорної традиції Харківщини. В Л. Г. Омельченко та ін. (Ред.), *Традиційна культура в умовах глобалізації: народна музика та декоративне мистецтво у світовому цивілізаційному просторі: матеріали науково-практичної конференції (22–23 серпня 2014 року)* (с. 222–229).
- Осадча, В., & Осипенко, В. (2013). Методологічні основи та практика підготовки співаків народного напрямку на досвіді роботи кафедри українського народного співу та музичного фольклору ХДАК (до 20-річчя заснування кафедри). *Культура України*, 42(2/1), 87–97.
- Осипенко, В. (2020). Народнопісенна традиція в сучасній культурі України: на прикладі творчої діяльності Олексія Зайця. У В. О. Лагутіна та ін. (Ред.), *Традиційна культура в умовах глобалізації: нові виклики та світові тренди: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (18–19 вересня 2020 р.)* (с. 162–165). Департамент культури і туризму Харківської облдержадміністрації, Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва.
- Осипенко, В., & Шишкіна, О. (2015). Традиційна пісенність с. Червоний Шахтар Ізюмського району Харківської обл. (до проблеми відтворення локального вокального стилю). *Традиції та новаті у вищій архітектурно-художній освіті: збірник наукових праць Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, (2), 37–42.
- Синельников, В. (2023). Спогади про кобзаря Тараса Силенка. У Н. Б. Брояко (Голова ред. кол.), *Остан Вересай — феномен української культури (до 220-річчя народження кобзаря): матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (с. 49–53). КНУКіМ, НСКУ.
- Синельникова, В. (2023). Кобзарські практики Юрія Фединського в контексті сучасного фольклорно-репродуктивного руху. У Н. Б. Брояко (Голова ред. кол.), *Остан Вересай — феномен української культури (до 220-річчя народження кобзаря): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (с. 54–59). КНУКіМ, НСКУ.
- Цапун, Р. (2014). Життєвий і творчий шлях Агафії Сивобородько. У Р. І. Дзвінка, & Ю. П. Рибак (Упоряд.), *Народна музика Волині та Полісся: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції до 35-річчя кафедри музичного фольклору та 200-річчя з дня народження Оскара Кольберга (Рівне, 31 жовтня — 1 листопада 2014 р.)* (с. 199–214). Рівне.
- Юзюк, О., & Юзюк, С. (2010). *Пісні з голосу Степаниди Бровченко: Репертуарний збірник*. Ю. П. Рибак (Заг. ред.). Рівне.

References

- Ivanytskyi, A. (2014). *Field notebooks. Folkloristic studies. Reviews*. Nova Knyha. [In Ukrainian]
- Karchova, Yu. (2016). *Ukrainian folk singing performance in professional music practice of the last third of the XX — early XXI centuries* [Candidate's thesis abstract, I. P. Kotliarevskyi Kharkiv National University of Arts]. I. P. Kotliarevskyi Kharkiv National University of Arts. [In Ukrainian]
- Karchova, Yu. (2018). Modern tendencies in interpreting Ukrainian folk performance paradigm. *Culture of Ukraine*, (61), 138–148. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.061.014> [In Ukrainian]
- Kuryshko, Ya. (Ed.). (2006). *Songs from Hanna Kuryshko: A folklore collection*. Yu. P. Rybak (Gen. Ed.). [In Ukrainian]
- Nyzhnyk, N. (2014). A few touches to the creative portrait of Polissia singer Nadiia Yanytska. In R. I. Dzvinika & Yu. P. Rybak (Eds.), *Narodna muzyka Volyni ta Polissia: Zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 215–217). Rivne. [In Ukrainian]

- Osadcha, V. (2014). Folk performers as bearers of Kharkiv regional folklore tradition. In L. H. Omelchenko et al. (Eds.), *Tradytiina kultura v umovakh hlobalizatsii: narodna muzyka ta dekoratyvne mystetstvo u svitovomu tsyvilizatsiinomu prostori: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 222–229). [In Ukrainian]
- Osadcha, V., & Osypenko, V. (2013). Methodological foundations and practice of training folk singers at the department of Ukrainian folk singing and music folklore at KSAC. *Culture of Ukraine*, 42(2/1), 87–97. [In Ukrainian]
- Osypenko, V. (2020). Folk song tradition in modern Ukrainian culture: The case of Oleksii Zaiets' creative activity. In V. O. Lahutina et al. (Eds.), *Tradytiina kultura v umovakh hlobalizatsii: novi vyklyky ta svitovi trendy: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoi uchastiu* (pp. 162–165). Department of Culture and Tourism of Kharkiv Regional State Administration; Regional Organizational and Methodological Center of Culture and Arts. [In Ukrainian]
- Osypenko, V., & Shyshkina, O. (2015). Traditional singing in the village of Chervonyi Shakhtar, Izium district, Kharkiv region (to the problem of reproducing a local vocal style). *Tradytii ta novatsii u vyshchii arkhitekturno-khudozhnii osviti: zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv*, (2), 37–42. [In Ukrainian]
- Synelnykov, V. (2023). Memoirs about kobzar Taras Sylenko. In N. B. Broiako (Ed.), *Ostap Veresai — fenomen ukrainskoi kultury (do 220-richchia narodzhennia kobzaria): materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (pp. 49–53). KNUKiM, NSKU. [In Ukrainian]
- Synelnykova, V. (2023). Yurii Fedynskyi's kobzar practices in the context of the contemporary folklore-reproductive movement. In N. B. Broiako (Ed.), *Ostap Veresai — fenomen ukrainskoi kultury (do 220-richchia narodzhennia kobzaria): materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (pp. 54–59). KNUKiM, NSKU. [In Ukrainian]
- Tsapun, R. (2014). The life and creative path of Ahafiiia Syvoborodko. In R. I. Dzvinka & Yu. P. Rybak (Eds.), *Narodna muzyka Volyni ta Polissia: Zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 199–214). Rivne. [In Ukrainian]
- Yuziuk, O., & Yuziuk, S. (2010). *Songs from the voice of Stepanida Brovchenko: Repertoire collection*. Yu. P. Rybak (Gen. Ed.). Rivne. [In Ukrainian]

Надійшла до редколегії 14.05.2025

В. М. Осадча

кандидат мистецтвознавства, професор кафедри теорії та історії музики, Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна

V. Osadcha

Candidate of Art Criticism, Professor of the Department of Theory and History of Music, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine